

Навчально-практичний семінар
«Виробництво екологічної продукції»

Основи органічного садівництва

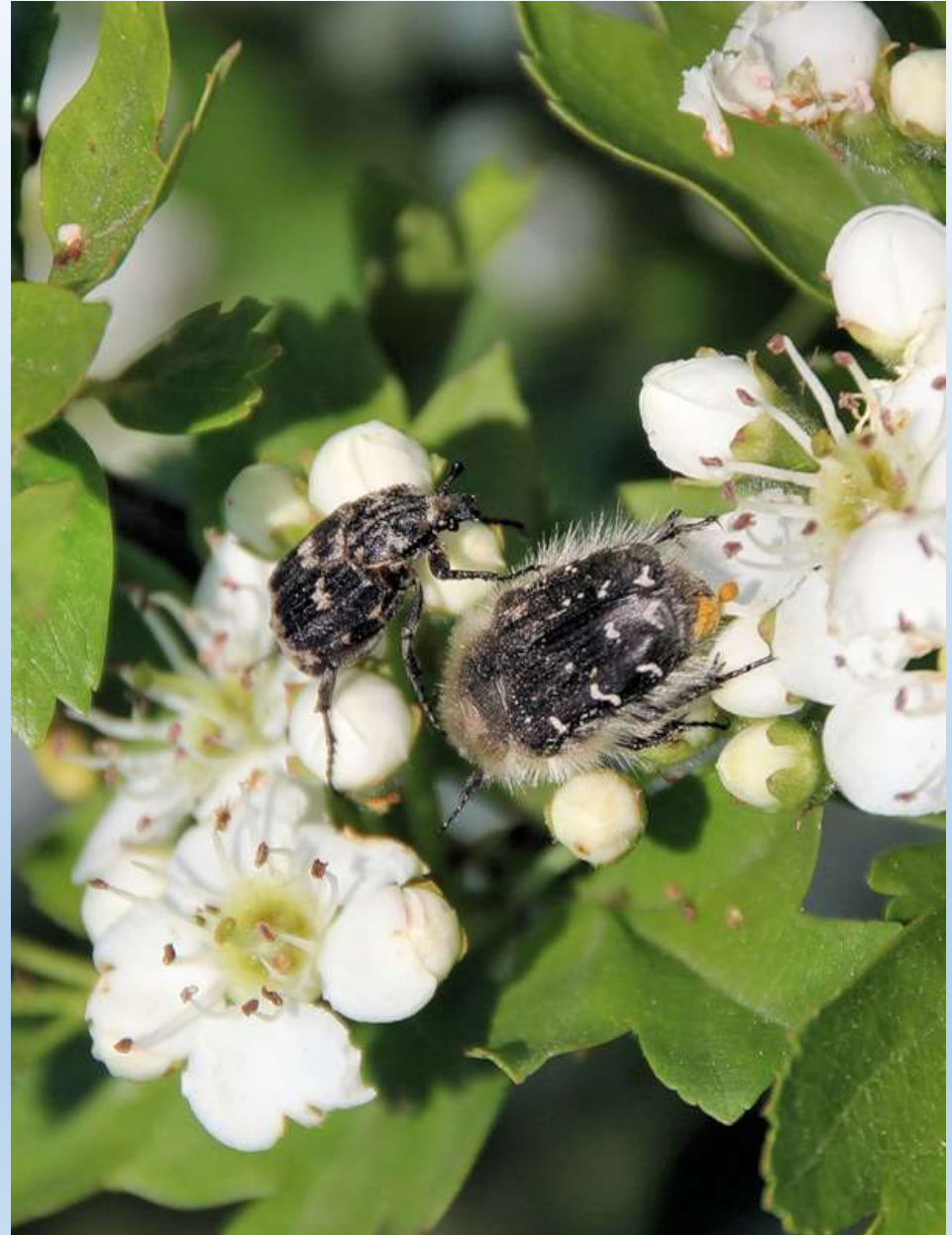

к. с.-г. н., доцент кафедри
садово-паркового та
лісового господарства,
Токмань Володимир
Сергійович
Сумський НАУ

Західний травневий хрущ

Оленка волохата

Хвороби яблуні

Парша

Борошниста роса

**Кореневий
бактеріальний рак**

**Європейський
рак**

Чорний рак

Плодоносні насадження яблуні, груші

Строки проведення	Хвороби, шкідники	Препарати
До розпускання бруньок	Зимуючі стадії шкідників	Препарат 30В, 76% к.е.
На початку розпускання бруньок	Садові довгоносики, попелиці, медяниці, листокрутки, парша, борошниста роса	Піринекс, 48% к.е. або Енжіо 247 SC, к.с. +Хорус,75% в.г.,
Фаза “рожевий бутон”	Садові листокрутки, попелиці, медяниці, молі мінери, парша, борошн. роса, плодовий пильщик	Топсін М,70% з.п. або Акорд, 45% м.с +Актара, 25% в.г.
Зразу ж після цвітіння	Садові листокрутки, попелиці, медяниці, молі мінери, плодовий пильщик, парша, борошн. роса,	Полірам, 70% в.г.+ Кумулюс ДФ 80% в.г.+ Кофідор Максї, 70% в.г
У дощову погоду через 8-10 днів	Парша, борошниста роса	Терсел, в.г.
При сумі ефек. температур 230° С (початок відродження гусениць 1-го покол.)	Яблунева плодожерка, листокрутки, попелиці, парша, борошниста роса, плодова гниль	Матч, 5% к.е. +Акорд, 45% м.с.
Через 14-16 днів (осінні і зимові сорти)	Яблунева плодожерка, листокрутки, попелиці, парша, борошниста роса, плодова гниль	Каліпсо 480 SC, к.с. +Дитан М-45, 80% з.п. +Кумулюс, 80% в.г. або Тіовіт Джет, 80% в.г.
На початку відродження гусениць яблуневої плодожерки 2-го покол. (осінні і зимові сорти)	Яблунева плодожерка, листокрутки, попелиці, парша, борошниста роса, плодова гниль	Рімон, 10,5% к.е. +Мерпан, 80% в.г.
Через 12-14 днів (зимові сорти)	Яблунева плодожерка, листокрутки, попелиці, парша, борошниста роса, плодова гниль	Данадим, 40% к.е. +Топсін М, 70% з.п.
За 20 днів до початку збирання плодів	Парша, плодові гнилі, плодожерка, кліщі, попелиці	Світч, 62,5% в.г. + Кораген к.с.+ Енвідор 240 SC к.с.

Шкідники чорної смородини та аґрусу

Попелиця аґрусова

Попелиця листкова галова

L.

**Смородиновий
бруньковий кліщ**

**Златка вузькотіла
смородинова**

**Смородинова
склівка**

Хвороби чорної смородини та агрусу

**Американська борошниста
роса**

Антракноз

Стовпчаста іржа

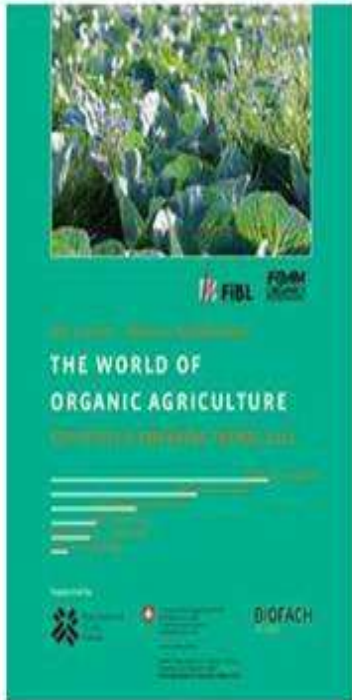
Септоріоз)

Плодоносні насадження кущових ягідників

Строки проведення	Хвороби, шкідники	Препарати
На початку розпускання бруньок	Сірий бруньковий довгоносик, бруньковий кліщ	Актеллік, 50% к.е.
Перед цвітінням та у фазу бутонізації	Америк. борошниста роса, антракноз, септоріоз, стовпчаста ржавчина, дідімела, малиновий жук, малинова стеблева муха, попелиці, златка та склівка смородинові, листокрутки та ін.	Топсін-М, 70% з.п.або Топаз 10% к.е. + Актеллік, 50 % к. е.
Після збирання врожаю		Топсін-М, 70% з.п. або Байлетон 25 WP з.п.+ Актеллік, 50% к.е. або БІ-58 новий 40% к.е.

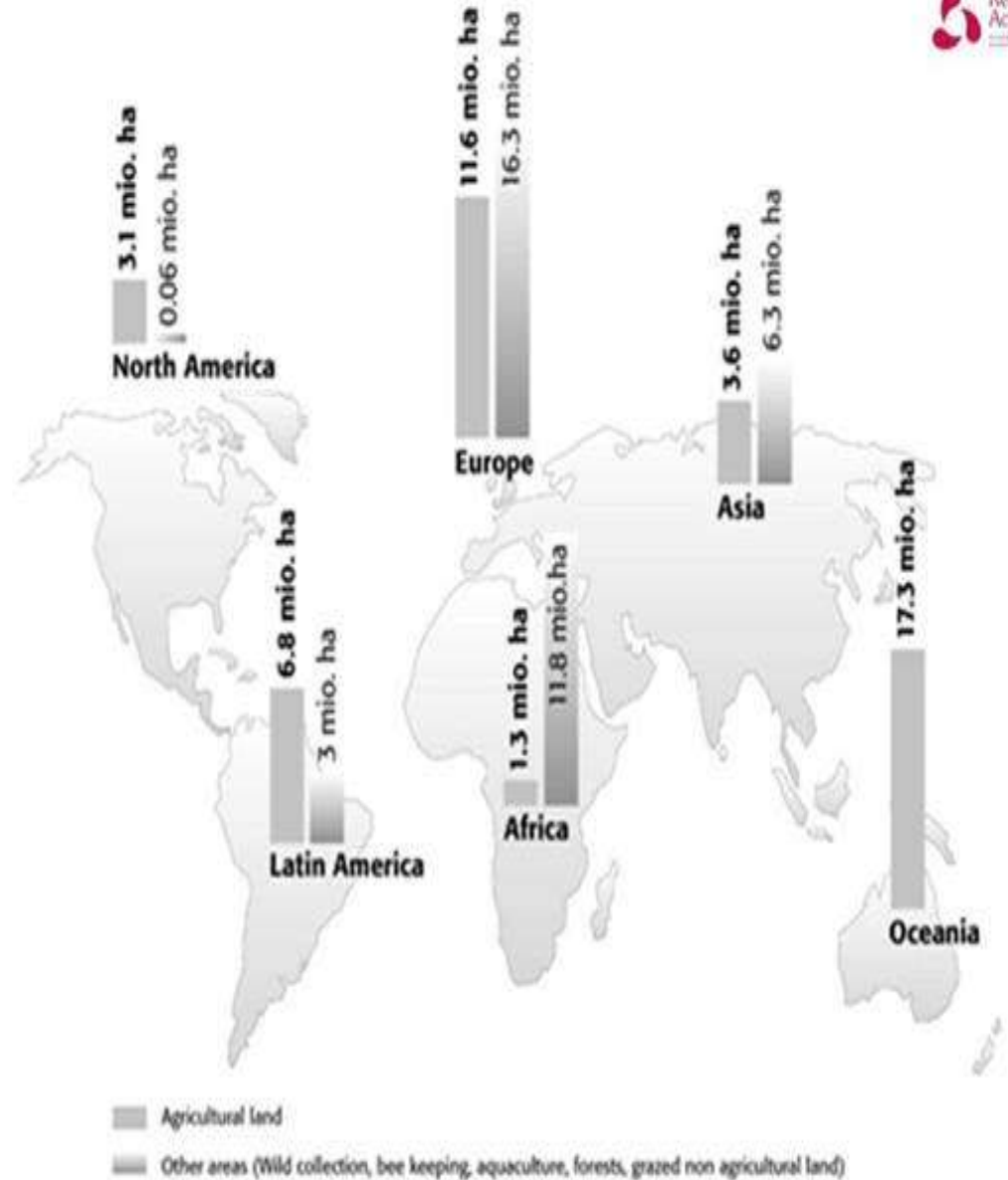
Органічне сільське господарство у всьому світі

172 країни
2,3 млн фермерів

Свіжі глобальні дані з органічного с/г представлені ІФОАМ та FiBL на BioFach 2016 в Нюрнберзі, 10 лютого 2016.

Глобальний органічний ринок у 2014 р. зріс до 80 млрд доларів США на **43,7 млн га** органічних сільськогосподарських земель у всьому світі.

Map 1: Organic agricultural land and other non-agricultural areas in 2014

Source: FiBL survey 2016

<https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/>

Загальна площа органічних с.-г. угідь та кількість органічних господарств в Україні

Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Київській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях.

Сторінки
1. Вступ
2. Методика
3. Дані дослідження
4. Висновки
5. Додатки
6. Висновок
7. Додатки
8. Висновок
9. Додатки
10. Висновок
11. Додатки
12. Висновок
13. Додатки
14. Висновок
15. Додатки
16. Висновок
17. Додатки
18. Висновок
19. Додатки
20. Висновок

<http://www.organicstandard.com.ua>

Київська, ТОВ	Вінницька	яблука, аронія
Грандвест ЛТД, ТОВ	Чернівецька	березовий сік, сік березовий без цукру
Чистий продукт-С, ТОВ	Дніпропетровська	суніця, малина, смородина, агрус
Ліліди-К, ТОВ	Хмельницька	грецький горіх, малина
опсесіт ЛТД, ТОВ	Вінницька	ліх трави
Жива земля Полупори, ТЗОВ	Тернопільська	ліх трави
Золотий пармен, ФСГ	Чернігівська	смородина, яблука, сік яблучний прам
Беррі-Агро, ТОВ	Житомирська	чорниця, чорниця заморожена
Мельник Р.В., ФВГ	Житомирська	малина
Томасіке 2010, ФГ	Запорізька	кисил справжній
Суніффармація, ТОВ	Сумська	ліх трави
Перлина Струка, ФСГ	Одеська	виноград
Пстугов В.А., ОСГ	Харківська	полуниця, малина, яблука
Аронія, ПП	Івано-Франківська обл	яблука
Треуголь О.А., ФОП	Київська	полуниця, малина, ожина, лояна, брус
Київський СОК	Київська	суніця, малина, малина саджанці, сік
Компанія 'ТРЕЙДІМПОРТ', ТОВ	Вінницька	дикороси чорниця (<i>vacinium myrtillus</i>)
Фрешберрі, ТОВ	Закарпатська	дикороси чорниця (<i>vacinium myrtillus</i>)
Примед, ТОВ	Київська	грецький горіх, чорниця
Кірей С. А., ФОП	Київська	малина, лояна

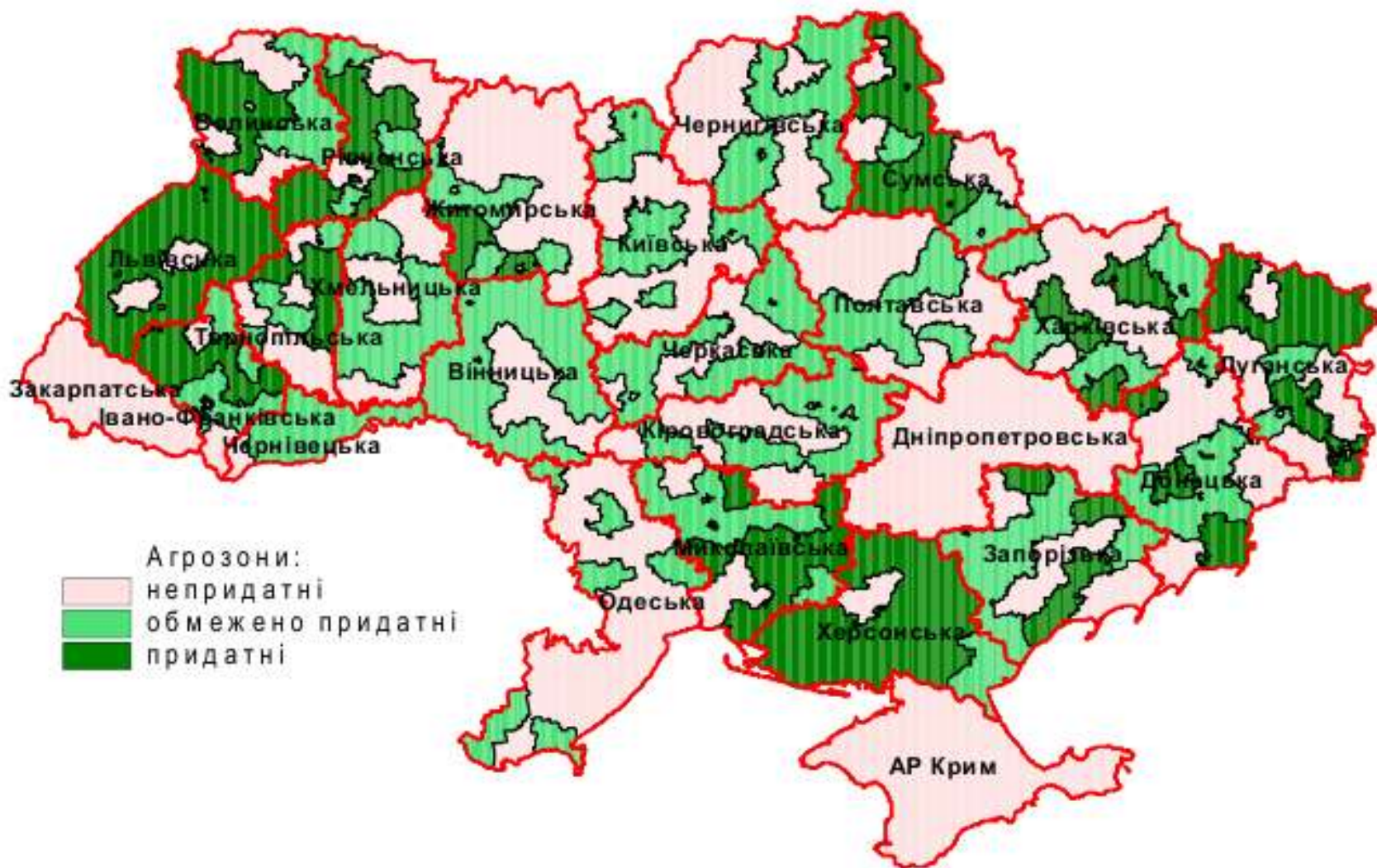

КИЇВ СЕВАСТОПІЛЬ
 Миколаївська область, м. Севастополь
 Площа: 100 га
 Засновано: 2010 рік
 Тип: Сільськогосподарське підприємство

Сторінки:
 1. Адреса: м. Київ, вул. Миколаївська, 100
 2. Адреса: м. Київ, вул. Миколаївська, 100
 3. Адреса: м. Київ, вул. Миколаївська, 100

Контактні дані:
 Контакт: +380 44 450 10 10
 Електронна пошта: info@organicstandard.com.ua
 Веб-сайт: www.organicstandard.com.ua

Придатність с/г земель для вирощування екологічно чистої продукції

Джерело інформації:

В.І. Кисіль Біологічне землеробство в Україні: проблеми і перспективи. Харків: видавництво „Штрих”, 2000. - 161 с.

Петухов В.А., ОСГ, органічний фермер Володимир Петухов, Харківська обл, с. Черемушне

- 6 га яблуневого саду з 2010 року.
- 12 тисяч дерев
- Більше 40 сортів, напр.: Джонаголд, Айдаред, Голден Делішес, Гала, Фуджі
- Лісосмуга 40 метрів
- Фундук (Фале, Косфорд, Барселона) росте між лісосмугою та садом
- **ЗЗР**: BIOFA, Німеччина (biofa-profi.de) з 2011 року. Проти хвороб та шкідників. Закуповує комплексно, на весь сезон, так вигідніше.
- 4-5-6 обробок
- **Мульчування**: дроблена щепа, плюс підстилка з курника з соломою, на 5-6 см на 6-8 рядів хватає на 2-3 роки.
- Крапельний полив
- Індикаторі здорових ґрунтів: гриби «веселка».

Додатково на фермі:

- ягідні культури
- птахівництво

САДИ В УКРАЇНІ. ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД

ТМ Сади Прикарпаття, ПП "Аронія",
Івано-Франківська обл

Історія саду:

- Вік саду: __ (дикорослий сад)
 - 49 га
 - з 2014 перехідний період
 - з літа 2016р. статус «органік»
- **Рослини та сорти:**
Яблуні: основні культури --
Чорноплідна горобина (аронія), гарбуз, селера, груша,
ожина, ревіль, дикороси
- **Сертифікуються** сад, переробка
- **Врожайність:**
- **Збут:** яблуко - на переробку (соки-мікс), або свіжим.
Внутрішній ринок, експорт.

ФГ «Золотий Пармен»,
органічний фермер Мисник Микола Ілліч,
Чернігівська обл, смт. Короп

- ФГ створено у 2005, 6-7 етапів посадки
- До 2007 – звичайний сад (не органічні методи)
- З 2010 – сертифікація organic
- 30 га яблуневого саду, карликові дерева. (Всього з полями 650га)
- Більше 6 сортів
- Без крапельного поливу (Чернігівщина)
- Мульчування в рядках: соломою, тирса з листям
- Міжряддя – дискування 5см
- Профілактика - гречка, гірчиця, фацелія, буркун

ОРГАНІЧНІ САДИ В УКРАЇНІ

ТМ СвітБіо, ТОВ «Либідь-К»,
органічний фермер Яблонська Тетяна,
Хмельницька та Вінницька обл.

Історія саду:

- Вік саду: 30-40 років
- з 2011 під наглядом Тетяни Яблонської
- з 2014 статус «органік»

- Рослини та сорти: Яблука: Слава Переможцю, Антонівка, Джонатан. Сніговий Кальвіль, Золотий Ренет, Смиренка. Груша Осіння. Горіх волоський

- Врожайність: 50-100 кг залежно від розміру дерева

ОРГАНІЧНЕ САДІВНИЦТВО. ДОСВІД В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ

Доповідач: Ситвик Тетяна

Органічні яблука, ФОП Петухов ВА – 18-21грн/кг
 Органічний горіх ліщина, ФОП Петухов ВА - 180грн/кг (6EURO)

Органічні яблука, ТМ “Золотий пармен” – 8-20грн/кг
 Органічний сік, ТМ “Золотий пармен” – 28-40грн/л

Органічні яблука, ТОВ “Либідь-К” - 15грн/кг
 Органічні горіхи волоські, ТОВ “Либідь-К” - 60грн/кг (2EURO)

Вітчизняні не органічні 0,37€/кг. (5-12грн)
 Імпорт 0,52-0,55€/кг (15-18грн)

Відмінності органічного садівництва

Дозволяється	Заборонено
Пестициди <u>рослинного та тваринного походження</u> (сертифікованих, дозволених для органічного виробництва), захист природних хижаків (комах, птахів, комахоїдних ссавців)	Синтетичні пестициди, гербіциди, інсектициди, інша с/г хімія
Сівозміни, пермакультурні технології Мікроорганізми (біоконтроль шкідників, хвороб), попереджати ущільнення і ерозію ґрунтів	Виснажувати землю, знищувати біоту,
Добрива натуральні (компост, перегній), біодинамічні препарати, сидерати, мульчування, та натуральні поліпшувачі ґрунту. Гумус	Синтетичні мінеральні азотні добрива
Стійкі сорти. Районовані сорти	ГМ-технології, опромінювання, нано-технології
Переробка: min 95% інгредієнтів продукту харчування мають бути органічного (цілісне) походження, сертифікат	Більше 5% інгредієнтів не мають органічний сертифікат

Європейські регулюючі документи для органічного садівництва:

- Постанова Ради (ЄС) № 834/2007 від 28 червня 2007 року стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів, та скасування Постанови (ЄЕС) № 2092/91.
- Постанова Комісії (ЄС) №889/2008 від 5 вересня 2008 р. Детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) №834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів.

Україна:

- Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», від 03.09.2013 № 425-VII

Скіфське золото

Вільямс Прайд

03.09.2005

Флоріна

Редфрі

Фрідом

Ліберті

Амулет

Ювілейна Копаня

Неслухівський

Біопрепарати

Препарат	Фірма та країна	Проти яких об'єктів застосовується	Норма витрати кг/га
Бактеродентицид, зернова принада	ІТІ «Біотехніка», Україна	Мишевидні гризуни	1,0-2,5 кг/га 3-5 г/нору
Бізар	«Агро-Захист» Україна	Хвороби яблуні	4,0-6,0 кг/га
Гаупсин	«Агро-Захист» Україна	Шкідники та хвороби яблуні	4,0-6,0 кг/га
Катумін 2 П, 2% в.р.	«Хокко Кемікал Індастріз», Японія	Бактеріальний рак	3,0-4,0 кг/га
Лепідоцид, в.р.	СГП «Нива», Україна	Листокерутки, молі, плодожерки	3,0-4,0 кг/га
Мітігей, 20 в.р.	«Агротерм», Угорщина	Кліщі	0,3-0,45 кг/га
Натургард, 0,5 в.р.	«АХК», Україна	Листоблішки, попелиці, ківткоїди	0,3-0,4 кг/га
Псевдобактерин -2, в.р.	«Нива», Україна	Грибні, бактеріальні хвороби	2,0
Сезар, р.	«Агро-Захист» Україна	Шкідники яблуні	4,0-6,0 кг/га

Чому в Україні необхідно впроваджувати технології органічного землеробства?

- ❑ **Необхідність відтворення родючості ґрунтів та збереження навколишнього середовища**
- ❑ **Необхідність розвитку сільських територій та підйому рівня життя сільського населення**
- ❑ **Необхідність підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарського виробництва**

Дякую за увагу!!!

Контакти:

Сумський національний аграрний університет

вул. Г. Кондратьєва, 160/3, м. Суми, 40021

кафедра садово-паркового та лісового

господарства

Токмань Володимир Сергійович